

Vindkraft en återvändsgränd

Allt fler politiker börjar tala om vindkraft och regeringens mål är att årligen kunna producera 10 TWh år 2015. Denna entusiasm gör dock inte vindkraften till en fullvärdig tillgång i elproduktionen. Vindkraften kan inte kontrolleras och får därmed endast ses som ett bränsletillskott i den totala energianvändningen. För att kunna garantera leveranser av elkraft vid toppar i förbrukningen måste tillräcklig kapacitet finnas i kraftverk som kan startas vid exakt den tidpunkten.

Detta får till följd att dessa nödvändiga alternativ till vindkraften får en mindre effektiv användning i och med att de står avställda när vindkraften är i produktion. En följd av detta blir direkt ett ökat pris per producerad kilowattimme och en försämrad totalekonomi i elproduktionen. Det kan visas, att det i varje driftfall är billigare att låta den uppbackande kraftenheten köra vidare istället för att ha ett vindkraftverk. Varför skall man då ha det?

Problemet kan belysas med en jämförelse av tillgängligheten hos olika kraftslag. Enligt internationell statistik är drifttiden för vindkraftverk i genomsnitt ca 2 100 timmar per år med fulleffekt, för vattenkraft är den ca 3 700 timmar och för kärnkraft ca 7 900 timmar. När vindkraften är i drift kommer automatiskt produktionen i något av de andra kraftverken att minska i motsvarande omfattning vilket naturligtvis medför en ökad kostnad per producerad kilowattimme i dessa kraftverk.

Den ekonomiska situationen kan på motsvarande sätt belysas utifrån samlade driftsresultat. För vindkraften säger dessa att kostanden per kilowattimme är 50 – 70 öre för landbaserad produktion och 95 – 105 öre för produktion till havs. Motsvarande kostnad är 26 – 30 öre för kärnkraft, 34 – 40 öre för kolkondenskraft och 34 – 36 öre för fossilgaskraftverk. Dessa priser täcker såväl fasta som rörliga kostnader för respektive kraftslag. Ser man endast till de rörliga kostnaderna, är dessa för kärnkraft 7 öre, för kolkraft 23 öre och för gaskraft 28 öre per kilowattimme i genomsnitt. För fossilbränslebaserad kraft kan dock svängningar i marknadspriset ge relativt kraftig påverkan på prisnivån. Det reella värdet av vindkraftens produktion utgörs dock av den rörliga kostnad som kan sparas i den alternativa produktionen.

Ovanstående framställning visar att för elkonsumenterna betyder vindkraften att kostnaden blir 2 – 10 gånger högre för denna del av förbrukningen beroende på vad man jämför med. Detta ändras naturligtvis inte av att el från vindkraften subventioneras med skattemedel, kostnaden uppkommer ju i vilket fall som helst. Denna ”negativa” beskattning gör dessutom vindkraften till ett nationalekonomiskt sämre alternativ sett i ljuset av den beskattning som läggs på de andra kraftslagen.

Miljömässigt sägs vindkraften vara fördelaktig med sin mycket begränsade kemiska miljöpåverkan. Många anser dock att vindkraften med buller, ljusreflexer och förändring av landskapsbilden ej är acceptabel. Detsamma gäller vindkraftens påverkan på djurlivet i havet. Åsikterna går dock brett isär om dessa miljöfaktorer. Men det är oklart hur en massiv utbyggnad, med de tusentals vindturbiner som krävs för att uppfylla politikernas mål, skulle påverka människors acceptans av vindkraften. Det är också oklart hur det infraljud som genereras av vindturbinerna kan påverka den kringboende befolkningen. Infraljud användes ju faktiskt som ett stridsmedel mot gerillasoldaterna i Vietnamkriget på 1960-talet.

Det synes oss vara näst intill omöjligt att göra vindkraften konkurrenskraftig med andra kraftslag. Vindkraften kan endast bli en liten marginell del av den totala energiproduktionen.

Lyckas man åstadkomma en metod att lagra energin till exempel genom ekonomisk bärkraftiga batterier, pumpkraftverk eller liknande, kan situationen förbättras, men tyvärr finns idag inget som tyder på att en sådan lösning är realistisk.

Om man ändå beslutar sig för att införa vindkraft i stor skala innebär det också höjda energikostnader för industrin och därmed sämre konkurrenskraft. Det är mindre troligt att andra länder kommer att göra liknande satsning. Konsekvenser i form av utflyttningar från Sverige och ökad arbetslöshet uppstår. Att bevilja industrin kompensation i form av permanenta skattelättnader torde vara omöjligt med tanke på EUs konkurrensregler.

Man måste därför fråga sig om det är god politik att fortsätta subventionera vindkraftverken. Visserligen föreligger beslut om att nuvarande miljöbidrag, på 6,5 öre för landsbaserad respektive 15 öre för havsbaserad per kilowattimme, ska tas bort inom några år. Detta försämrar ytterligare vindkraftens läge på en konkurrensutsatt marknad, men det ger en tydligare bild för Dig och alla andra elkonsumenter av vindkraftens verkliga kostnader.

*Anders Allander
Rune Almquist
Bengt Å Andersson
Hans Stackegård
Erland Tenerz*